

Język polski, klasa II LO (po SP) ROZSZERZENIE

Egzamin z języka polskiego (zakres rozszerzony) po SP składa się z trzech części:

- I. Czytanie ze zrozumieniem;
- II. Część pisemna:
 - trzy zagadnienia spośród 30 zagadnień z podstawy, po jednym z każdej dziesiątki) ;
Polecenie za 20 p. wymaga zredagowania pracy na 100-150 słów. Odpowiedzi na pozostałe pytania powinny być wyczerpujące, ale nie ma limitu wyrazów.
 - jedno zagadnienie z poziomu rozszerzonego – (180-200 słów)
- III. część ustna: uczeń omawia jedno zagadnienie z 30, inne niż w części pisemnej.

I. Czytanie ze zrozumieniem

TEST KLASA II LO (po SP) (POZIOM ROZSZERZONY)

1. Przeczytaj przykładowy tekst, następnie wykonaj zadania.

Olga Tokarczuk „Lalka i perła”

Czytanie dobrej powieści sprawia przyjemność i radość. [...] Taka literatura pomaga nam rozpoznać się w cudzych istnieniach. Może właśnie w ten sposób działa – nazywa puste przestrzenie między naszymi własnymi doświadczeniami, myślami, emocjami, łączy je, nadaje im wspólny, całościowy sens i uprawomocnia tak dalece, że w końcu bierzemy je za rzeczywistość. To prawdziwa tajemnica, że jedne powieści skazane są na zapomnienie, choćby po czasie sławy i rozgłosu, inne zaś czas umieszcza w jakimś subtelnym istnieniu, w którym trwają ani nie postarzone, ani nie zmienione. Czas inaczej obchodzi się z literaturą niż z ludźmi. Lalce czas nic nie zrobił. Działa ona za sprawą swojej magicznej podwójności, którą mają tylko arcydzieła. Opowiada bowiem z jednej strony szczegółowy, historyczny, konkretny czas końca XIX wieku oraz historie żyjących wtedy ludzi. Jest więc dla nas, młodszych o ponad sto lat, historycznym już freskiem¹, łańcuchem scen rodzajowych nanizanych na linearnie postrzegany bieg wydarzeń. Mówi nam więc, „jak było”, czy raczej, „jak mogłoby być”, jest przecież powieścią, czyli doświadczeniem wewnętrznym, nie zaś zapisem faktów. Z drugiej jednak strony mówi, „jak jest”, odwołując się do podstawowych prawd psychologicznych, które starzeją się wolniej niż świat zewnętrzny. Właściwie wszystko, co w Lalce istotne, mogłoby się zdarzyć teraz [...] Powieści tylko pozornie są „współczesne” – w gruncie rzeczy pociąga je jakaś ponętna stałość jednostki, która jest niezależna od historii. Wokulski jest człowiekiem współczesnym, czyli odwiecznym. To, co zafascynowało mnie w Lalce, to także jej temat – podążanie za marzeniami, opis rozkładu sił, które nas wszystkich pchają do przodu, zmuszają do stawiania zadań i realizowania ich ze świadomym lub niejasnym, onirycznym² samozaparciem. Dążenie ku. Ruch zorientowany na cel. Odkrywanie w tym poruszaniu się kolejnych możliwości siebie. Scalanie siebie w jedność z

rozbitych fragmentów. Fascynuje mnie bohater – jest tak złożony, tak sprzeczny, tak wielokrotny, tak niejednoznaczny, że staje się [...] obszarem identyfikacji dla każdego chyba czytelnika. I wreszcie forma tej powieści. Urzeka mnie jej porządek opowiadania – zamiast stosowania narracji do budowania poczucia ciągłości rzeczywistości w czasie – rozbicie na fragmenty i nieoczekiwane odsłonięcie iluzorycznego charakteru naszego potocznego, sekwencyjnego doświadczenia. Chodziło mi raczej o odpowiedź na pytanie[...]

Olga Tokarczuk, Lalka i perła, Kraków 2018, s. 5–7.

Zadanie 1 Zacytuj dwie opinie Olgi Tokarczuk na temat powieści B. Prusa (2 pkt.)

1.

.....
.....

2.

.....
.....

Zadanie 2. Dlaczego lektura dobrej powieści sprawia przyjemność i radość? Podaj dwie przyczyny wskazane przez Olę Tokarczuk. (2 pkt.)

.....
.....

Zadanie 3. Co skłania Olę Tokarczuk do nazwania Lalki Bolesława Prusa arcydziełem? Na podstawie zacytowanego tekstu sformułuj argument potwierdzający tezę autorki. (2 pkt.).

.....
.....

II. Część pisemna.

Zagadnienia egzaminacyjne, poziom podstawowy

1. Przedstaw daty graniczne, kontekst historyczno - społeczny i genezę nazwy: romantyzmu i pozytywizmu w Europie i Polsce, **(20 p.)**
2. Omów idealistyczną filozofię doby romantyzmu. **(20 p.)**
3. Przedstaw główne idee filozoficzne pozytywizmu (scjentyzm, utylitaryzm, ewolucjonizm, organicyzm, agnostycyzm). **(20 p.)**
4. Historyzm, ludowość i orientalizm w literaturze romantycznej **20 p.)**
5. Pielgrzymka, wędrówka i tułaczka w literaturze romantycznej. **(20 p.)**
6. Omów zjawisko prometeizmu i mesjanizmu w twórczości Adama Mickiewicza. **(20 p.)**
7. Przedstaw dawne i nowe gatunki literackie wykorzystywane przez romantyków. Wyjaśnij zjawisko synkretyzmu rodzajowego i gatunkowego. **(20 p.)**
8. Przedstaw zjawisko literatury tendencyjnej (powieści z tezą) na wybranych przykładach i wskaż związek tego zjawiska z hasłami epoki. **(20 p.)**
9. Omów realizację głównych haseł pozytywizmu w literaturze: praca organiczna, praca u podstaw, emancypacja kobiet i asymilacja mniejszości odwołując się do wybranych tekstów literackich. **(20 p.)**
10. Mowa ezopowa w walce z cenzurą państw zaborczych. Omów problem odwołując się do znanych ci tekstów pozytywistycznych. **(20 p.)**

-
1. Przedstaw i krótko omów reprezentatywne dzieła sztuki XIX wieku w Europie i Polsce. **(10 p.)**
 2. Omów zjawisko preromantyzmu w Europie i Polsce, w tym także okres „burzy i naporu”. **(10 p.)**
 3. Przedstaw i scharakteryzuj romantycznych bohaterów literackich odwołując się do wybranych tekstów europejskich i polskich romantyków. **(10 p.)**
 4. Utwory programowe polskiego romantyzmu - Adam Mickiewicz „Oda do młodości” i „Romantyczność”. **(10 p.)**
 5. Omów motyw winy i kary w balladach romantycznych. **(10 p.)**
 6. Martyrologia narodu polskiego w dramatach romantycznych. **(10 p.)**
 7. Kostium historyczny w powieściach i opowiadaniach doby pozytywizmu. **(10 p.)**
 8. Literacki obraz społeczeństwa jako organizmu ukazany w „Lalce” B. Prusa. **(10 p.)**
 9. Scharakteryzuj założenia powieści historycznej, naturalistycznej, polifonicznej i realistycznej odwołując się do przykładów z literatury. **(10 p.)**
 10. Omów rolę i znaczenie publicystyki w II połowie XIX w. oraz rozwój gatunków publicystycznych. **(10 p.)**

-
1. Zróznicowanie języka polskiego. Omów języki środowiskowe i zawodowe odwołując się do wybranych przykładów. **(5 p.)**
 2. Norma wzorcowa (oficjalna) i norma użytkowa (potoczna) w języku polskim. Omów zjawisko odwołując się do wiadomości oraz własnych doświadczeń językowych. **(5 p.)**
 3. Jaka jest różnica między oficjalną i nie oficjalną odmianą polszczyzny mówionej? Omów zagadnienie odwołując się do wiadomości ogólnych i własnych doświadczeń językowych. **(5 p.)**

4. Scharakteryzuj style funkcjonalne w języku (styl potoczny, urzędowy, artystyczny, retoryczny, publicystyczny). **(5 p.)**
5. Przedstaw dialekty i gwary w języku polskim oraz wskaż charakterystyczne cechy poszczególnych gwar występujących w języku polskim. **(5 p.)**
6. Scharakteryzuj styl indywidualny i styl typowy w języku odwołując się do wybranych przykładów. **(5 p.)**
7. Omów zdania złożone współrzędnie i podrzędnie. Określ rodzaj zdania złożonego i dokonaj ich analizy wypowiedzenia złożonego:
 - a) Dbała o to, by jej zeszyty wyglądały estetycznie.
 - b) Będę w przyszłości miał dobrą pracę, jeśli teraz mądrze wybiorę studia.
 - d) Oczy mi się kleiły, ale doczytałem powieść do końca.
 - e) Wtedy nie był jeszcze tym, kim jest dziś.
 - f) Przestraszyłem się, dlatego uciekłem.
 - g) Dlatego uciekłem, że się przestraszyłem.(zdania przykładowe) **(5 p.)**
8. Wyjaśnij czym są zdania złożone podrzędnie, jakie pełnią funkcję jakie są typy zdań podrzędnych w zdaniu złożonym.
Dokonaj analizy podanych zdań, zapisz pytania, nazwij każde wypowiedzenie składowe i narysuj wykres
 - a) Wierzę temu, kto dotrzymuje słowa.
 - b) Ania napisała do mnie, że rodzice wrócą pojutrze.
 - c) Nie czas żałować róż, gdy płoną lasy.
 - d) Jeśli nie chcesz mojej zguby, krokodyla daj mi luby.
 - e) Jak sobie kto pościele, tak się wyśpi.(zdania przykładowe) **(5 p.)**
9. Wyjaśnij, czym jest imiesłowowy równoważnik zdania? Podane zdania złożone przekształć na wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania:
 - a) Kiedy wracałem z teatru, spotkałem sąsiadkę.
 - b) Skończył odrabiać pracę domową i uśmiechnął się z zadowoleniem.
 - c) Zwierzęta przeczuwały nadchodzącą burzę i schowały się w swoich kryjówkach.(zdania przykładowe) **(5 p.)**
10. Scharakteryzuj krótko zdania wielokrotnie złożone. Dokonaj analizy wypowiedzenia wielokrotnie złożonego, nazwij każde wypowiedzenie składowe i narysuj wykres wypowiedzenia wielokrotnie złożonego:
„Mam nadzieję, że pojadę w tym roku na wakacje do Hiszpanii, aby spotkać się z moimi przyjaciółmi, którzy dwa lata temu przenieśli się do Barcelony.” (zdanie przykładowe) **(5 p.)**

Zagadnienia egzaminacyjne, zakres rozszerzony.

1. Wiek XIX w Polsce jako czas szukania sposobu na niewolę? – rozwiń myśl uwzględniając założenia polskiego romantyzmu i pozytywizmu w tym kontekście odwołując się do wybranych tekstów polskich romantyków i pozytywistów. (20 p.)
2. „Czarny romantyzm” – omów zagadnienie odwołując się do wybranych dzieł literackich i malarskich doby romantyzmu. (20 p.)
3. Przedstaw i omów rolę ruin i pejzażu romantycznego w wybranych tekstach kultury (malarstwa i literatury). (20 p.)
4. Poetycki hołd dla wielkich ludzi w poezji Cypriana Norwida wybór wierszy: „Do obywatela Johna Brown”, „Bema pamięci żałobny rapsod”, „Fortepian Szopena”, „...[Coś ty Atenom zrobił, Sokratesie...]”.
5. Współistnienie świata materii i ducha w utworach europejskich i polskich romantyków. – (20 p.)
6. Objasnij założenia filozofii XIX wieku A. Comte, J.S. Mill, H. Spencer, H. Taine). - (20 p.)
7. „Lalka” jak każde wielkie dzieło na różne sposoby może być interpretowana (omów problematykę utworu odwołując się do filozofii epoki i haseł pozytywizmu).
8. Realizacja głównych haseł pozytywizmu w literaturze polskiej. Omów zagadnienie odwołując się do wybranych tekstów literatury. (20 p.)
9. Jak bohaterowie "Zbrodni i kary" Fiodora Dostojewskiego rozumieją pojęcie sumienia?
10. Jaką wizję miasta ukazują utwory pozytywistyczne? W odpowiedzi odwołaj się do „Lalki” B. Prusa, „Zbrodni i kary” F. Dostojewskiego i „Ojca Goriot” H. Balzaca (20 p.)